

Sygn. akt I C 397/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2016 r.

Sąd Rejonowy w Zgorzelcu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Krzysztof Skowron

Protokolant: Ewelina Urbańska-Owsian

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2016 r.

w Z.

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w R.

przeciwko A. P.

o zapłatę

1. powództwo oddała,

2. zasądza od powoda – Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w R. na rzecz pozwanej – A. P. kwotę 617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 397/15

UZASADNIENIE

Stanowiska stron.

W sprawie powód – Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w R. dochodził od pozwanej – A. P. zapłaty kwoty 3.433,17 zł (tytułem zwrotu bezpodstawnie uzyskanej korzyści majątkowej) z ustawowymi odsetkami od 1 lutego 2014 r. do dnia zapłaty. Pozwana domagała się oddalenia powództwa – zarzuciła, że obowiązek zwrotu ewentualnie uzyskanej korzyści wygasł w wyniku jej zużycia; niezależnie od tego podniosła też, że roszczenie powoda uległo przedawnieniu. Obie strony żądały obciążenia przeciwników kosztami procesu.

Stan faktyczny.

1. W okresie od stycznia 2003 r. do marca 2014 r. A. P. była związana z Przedsiębiorstwem (...) sp. z o.o. w R. umowami zlecenia – na ich podstawie wykonywała na rzecz Przedsiębiorstwa powierzane jej zadania. Na przełomie 2011 i 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w W. (ZUS) przeprowadził kontrolę prawidłowości oraz rzetelności obliczania, potrącania i opłacania przez Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w R. składek na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe oraz chorobowe) i ubezpieczenie zdrowotne – w jej wyniku ustalił, że w przypadku A. P. podstawy wymiaru składek w okresie od stycznia 2008 r. do grudnia 2010 r. w każdym miesiącu powinny być wyższe od zadeklarowanych przez Przedsiębiorstwo. W efekcie decyzji (...) sp. z o.o. w R. uzupełniło należności z tytułu składek – ich część podlegającą sfinansowaniu przez A. P. wyniosła 3.433,17 zł.

2. Wynagrodzenie uzyskiwane w latach 2008 – 2010 A. P. przeznaczala w calosci na swoje biezace potrzeby i pomoc finansowa dla rodziny.

Dowody i ich ocena.

1. Stan faktyczny zostal zrekonstruowany w oparciu o dokumenty wymienione w postanowieniu dowodowym z 8 stycznia 2016 r. (k 54) i o zeznania pozwanej.

2. W sprawie nic nie wskazywalo na to, zeby pozwana byla osoba z gruntu niewiarygodna; nie bylo niczym nadzwyczajnym, ze w calosci rozdysponowywala wynagrodzenie rzędu 1.600 – 1.800 zł miesiecznie (nie sa to sumy, ktorych wydanie w ciagu miesiaca mogloby nastreczac problemow – ktorych nie sposob racjonalnie wykorzystac w takich przedzialach czasowych).

3. Strony nie zgłaszaly zadnych zastrzezen do autentycznosci lub prawdziwosci dokumentow wskazanych w postanowieniu dowodowym z 8 stycznia 2016 r. – nie wymagaly one zatem dalszego uwiarygodnienia, a objete nimi informacje zostaly uznane za prawdziwe.

4. Pozwana przyznala, ze powod oplacil w calosci z wlasnych srodkow skladki na jej ubezpieczenia spoleczne i ubezpieczenie zdrowotne, a takze, ze podlegajaca sfinansowaniu przez nia czesc tych skladek wynosila 3.433,17 zł (art. 229 k.p.c.).

Podstawa prawna rozstrzygnięcia; podsumowanie.

1. W sprawie powod utrzymywal, ze pozwana zostala bezpodstawnie wzbogacona jego kosztem (w związku z uregulowaniem przez niego – z jego wlasnych srodkow – tych czesci skladek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, ktore powinny byc sfinansowane przez pozwana oraz skladek na jej ubezpieczenie chorobowe i ubezpieczenie zdrowotne).

2. Skladki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osob wykonujacych prace na podstawie umowy zlecenia lub innej umowy o swiadczenie uslug finansuja z wlasnych srodkow, w odpowiednich czesciach, ubezpieczeni i platnicy skladek (art. 16 ust. 1 i 1b ustawy z 13 pazdziernika 1998 r. o systemie ubezpieczen spolecznych [dalej: u.s.u.s.] w zw. z jej art. 8 ust. 2a), natomiast skladki na ubezpieczenia chorobowe i ubezpieczenie zdrowotne – sami ubezpieczeni, w calosci, z wlasnych srodkow (art. 16 ust. 2 u.s.u.s. w zw. z jej art. 8 ust. 2a i art. 84 ust. 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o swiadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze srodkow publicznych). We wszystkich tych przypadkach skladki obliczaja i odprowadzaja platnicy skladek – w czesci oplacanej przez ubezpieczonych, po ich potrąceniu / pobraniu ze srodkow ubezpieczonych (art. 17 ust. 1 i 2 u.s.u.s. i art. 85 ust. 4 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o swiadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze srodkow publicznych).

3. Termin przedawnienia roszczenia platnika skladek z tytulou bezpodstawnego wzbogacenia, będucego następstwem zapłaty przez niego finansowanej przez ubezpieczonych czesci skladek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz skladek na ubezpieczenia chorobowe i zdrowotne osob wykonujacych prace na podstawie umowy zlecenia lub innej umowy o swiadczenie uslug rozpoczyna swój bieg od dnia ich przekazania do ZUS (por. uchwale SN z 5 grudnia 2013 r., III PZP 6/13). Decyzja ZUS, w wyniku ktorej powod zostal zobowiazany do wyrównania skladek na ubezpieczenia spoleczne i ubezpieczenie zdrowotne pozwanej za okres od stycznia 2008 r. do grudnia 2010 r., zostala wydana w grudniu 2012 r.; powod zlozil pozew w styczniu 2015 r., zatem w sprawie nie uplynal 3-letni (przewidziany dla roszczen o swiadczenia okresowe – art. 118 k.c.) termin przedawnienia.

4. W sytuacji, gdy – bez zadnej podstawy prawnej – dochodzi do wzbogacenia jednej osoby kosztem drugiej (istnieje związek przyczynowy pomiedzy wzbogaceniem a zubozeniem), osoba wzbogacona moze zostac zobowiazana do zwrotu uzyskanej korzyści (art. 405 k.c.).

5. W sprawie bezspornie – w wyniku opłacenia przez powoda składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne pozwanej, w takim zakresie, w jakim powinna sfinansować je sama – doszło do zubożenia powoda. Otwarta pozostawała kwestia, czy jednocześnie doszło do wzbogacenia pozwanej (a jeśli tak – to w jakich rozmiarach).

6. Wzbogacenie może polegać na zmniejszeniu pasywów lub zwiększeniu aktywów. Jeśli chodzi o pierwszy przypadek, to pozwana wzbogaciła się o tyle, że wobec potrącania przez powoda z jej wynagrodzenia mniejszych, od należnych, składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne mogła dysponować wyższym wynagrodzeniem (jej majątek nie pomniejszył się o coś, o co powinien się pomniejszyć). Tak uzyskaną korzyść powódka jednak zużyła (w całości wykorzystywała zarobki na potrzeby swoje i swoich najbliższych) i to w warunkach, gdy nic nie wskazywało na to, że powinna była liczyć się z obowiązkiem jej zwrotu (por. wyrok SN z 8 czerwca 2010 r., I PK 31/10) – w efekcie, skoro nie była już wzbogacona, obowiązek wydania tak rozumianej korzyści wygasł (art. 409 k.c.).

7. Wzbogacenie polegające na zwiększeniu aktywów musiałoby być rozpatrywane w odniesieniu do świadczeń, które przypadająby pozwanej z tytułu ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego (musiałoby zostać ustalone, o ile te świadczenia ulegną zwiększeniu na skutek odprowadzenia składek w wyższej kwocie [wartości wzbogacenia i zubożenia nie muszą być równe – w razie ich nierówności wartość bezpodstawnego wzbogacenia wyznacza niższa kwota {por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1974 r., II CR 542/74}]). Świadczenia z tytułu ubezpieczenia rentowego, chorobowego i zdrowotnego nie są uzależnione od wysokości opłaconych składek – w tych zatem przypadkach nie doszło do wzbogacenia pozwanej, które polegałoby na zwiększeniu jej aktywów. Suma odprowadzonych składek ma natomiast wpływ na wymiar emerytury – ta, według obowiązujących obecnie zasad, w przypadku pozwanej powinna być ustalona jako iloraz podstawy obliczenia emerytury (składnikiem której jest właśnie kwota składek – art. 25 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) i ustalonego dla pozwanej w dacie jej przejścia na emeryturę średniego dalszego trwania jej życia (art. 26 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Nie jest jednak wcale pewne, czy system emerytalny przetrwa w obecnym kształcie – jego krach (niewypłacalność ZUS) od dawna wieszczy R. G. (w latach 2006 – 2007 prezes Rady Nadzorczej ZUS), postulowana jest też (np. przez osoby związane z Centrum im. A. S.) możliwość wprowadzenia emerytury obywatelskiej na wzór kanadyjski (równej dla wszystkich obywateli). Jak niestabilne są to rzeczy może świadczyć historia dziadka K. D. (który [K. D., nie jego dziadek] przez długie lata był współpracownikiem Centrum im. A. S.), przypomniana w jednym z felietonów S. M.: rozpoczął pracę jeszcze w okresie rozbiorowym i z tego tytułu został przez C-K Austrię objęty ubezpieczeniem emerytalnym. Cesarstwo, w zamian za jego składki, miało wypłacać mu emeryturę bodajże w 1950 roku. Ale w roku 1918 Cesarstwo trafił szlag. Dziadek K. D., nie ruszając się z domu, został obywatelem innego państwa: Rzeczypospolitej Polskiej, która też pobierała od niego składki ubezpieczeniowe, obiecując, że w zamian... i tak dalej. Ale w 1939 roku A. H. utworzył na tym obszarze Generalne Gubernatorstwo, które też pobierało składki, obiecując, że w zamian... i tak dalej. W 1945 roku nastąpiła Polska Ludowa, która też... i tak dalej - aż wreszcie, gdzieś w okolicy 1950 roku dziadek pana D. dostał emeryturę - ale od zupełnie innego państwa i w wysokości zupełnie innej, niż pierwotnie mu obiecywano. W przypadku świadczeń emerytalnych nie jest zatem wiadome, czy nastąpi jakiegokolwiek wzbogacenie po stronie pozwanej, przy czym nawet jeśli nastąpi, to jego rozmiar będzie mógł być ustalony dopiero w przyszłości. W takich warunkach powództwo podlegało oddaleniu.

Koszty procesu.

Powód przegrał sprawę i w związku z tym został obciążony poniesionymi przez pozwaną kosztami procesu (art. 98 k.p.c.), na które składały się wynagrodzenie jej pełnomocnika (600 zł) i opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł).